

Motion till riksdagen 2006/07:Kr305

av **Inger Davidson (kd)**

Spelregler för relationen mellan det offentliga och de ideella organisationerna

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett arbete med att utveckla spelregler för relationerna mellan det offentliga och de ideella organisationerna snarast bör inledas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fristående resurser för att utveckla spelregler och långsiktigt förvalta dessa regler bör avsättas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fristående resurser för forskning och utveckling som rör det ideella engagemanget i Sverige bör avsättas.

Motivering

Den svenska välfärden står inför betydande förändringar och mycket stora utmaningar de närmaste åren. Bland svenska folket finns ett stort engagemang för att vara med och lösa dessa frågor bl.a. med hjälp av de ideella organisationerna. Detta kräver dock en ordnad diskussion där organisationerna och det offentliga tillsammans diskuterar roller, ansvar och resurser. Med nuvarande oklarheter i relationerna mellan det offentliga och de ideella organisationerna riskerar vi en kaotisk situation med konfliktfyllda diskussioner om ansvar och resurser.

Alla vinner på att relationen utvecklas genom tydliga spelregler. I dag saknar organisationerna möjlighet att planera långsiktigt eftersom de ekonomiska förutsättningarna bygger på korta projektbidrag och ofta sena finansieringsbeslut. Det finns en risk att organisationernas egna idéer och värden försvinner för att verksamheterna tvingas anpassa sig till de kriterier som för dagen är

Fel! Okänt namn på

styrande för finansieringen. På sikt kommer detta att underminera verksamheterna och därigenom minska den samhälleliga nytta som organisationerna i dag bidrar med.

Spelreglerna behövs för att få en sammanhållen satsning från det offentliga. De ska bygga på respekt för organisationernas egna idéer och värden, respekt för deras möjlighet att planera samt för deras relativa frihet att också vara kritiker utan att drabbas ekonomiskt av det. Organisationerna och de aktiva medborgarnas engagemang bör ses som en tillgång i en väl fungerande demokrati, och därför bör deras roll både som aktör inom välfärden och fristående opinionsbildare säkerställas.

Tydliga spelregler och mer forskning om den ideella sektorn i Sverige är viktiga förutsättningar för att lösa de stora utmaningar som välfärden står inför.

Bakgrund

De organisationer som i dag organiserar verksamheter inom välfärden kallas ibland den tredje sektorn eller de socialt inriktade ideella organisationerna. Inom detta område saknas tydliga spelregler för relationen med det offentliga när det gäller bidragsgivning och upphandlingar, ansvarsfrågor, roller och uppgifter, beskattning m.m. Det är tydligt att samhällsbilden utgår från två sektorer där verksamheter betraktas antingen som offentliga eller privata. I Sverige finns dock en lång historia av att organisera gemensamma angelägenheter via olika former av fria gemenskaper såsom kyrkor, nykterhetsrörelsen, kamratstöd, jourer m.m. Den ideella sektorn har också en viktig roll inom vård och omsorg.

Bilden av hur det offentliga relationen med dessa organisationer ser ut i dag är inte positiv. Organisationerna vittnar alltför ofta om hur de känner sig styrda av knappa men specialdestinerade bidrag, projektkriterier och kortsiktiga finansieringsbeslut som kan ändras över en natt. De har samtidigt en press på sig från människor som är beroende av deras verksamheter såsom i en dagverksamhet för hemlösa, en kvinnojour eller en besöksgrupp. Organisationerna har dessutom ett ansvar för anställda ledare och kontrakt för lokaler.

Idéerna om spelregler för relationerna mellan det offentliga (stat, kommuner och landsting) och de ideella organisationerna drivs i dag av Forum för Frivilligt Socialt Arbete med inspiration från bl.a. Danmark, Storbritannien och Kanada. För att utveckla spelregler i Sverige krävs dock en egen modell med utgångspunkt i hur det offentliga systemet ser ut, hur utvecklingen i Sverige ser ut de närmaste åren och den folkrörelsetradition och det engagemang som präglar organisationer i Sverige i dag.

En process där spelreglerna utvecklas och förankras och fastställs i ett övergripande dokument innebär ett stort arbete. Det kräver framför allt att det offentliga aktivt går in i ett sådant arbete och deltar som förhandlings- och diskussionspartner i processen.

Fel! Okänt namn på

I Sverige i dag finns fortfarande ganska lite forskning om den ideella sektorn, vilket troligen i sig bidrar till en bristande tillit från det offentliga. Det är viktigt att kunna visa hur verksamheterna fungerar, göra jämförelser, följa utvecklingen, mäta kvalitet osv.

Staten får i dag in betydande belopp på försäljning av alkohol. Samtidigt leder alkoholmissbruk ofta till ökad belastning för socialt inriktade ideella verksamheter. Samma förhållande gäller statens inkomst av spel kontra arbetet med spelmissbrukare. Inte minst mot den bakgrunden vore det rimligt att avsätta fristående statliga resurser både för ökad forskning och för processen med att arbeta fram tydligare spelregler. Regeringen bör snarast inleda ett nära samarbete med den ideella sektorn för att utveckla spelregler och finna former för fortsatt finansiering av den processen och för ökad forskning om det ideella engagemanget. Erfarenheterna från det arbete som inleddes i denna riktning under regeringsperioden 1991–1994 bör tas till vara.

Stockholm den 25 oktober 2006

Inger Davidson (kd)